Kenmerk: 412555 / 412592

Aan het algemeen bestuur

Datum: 25 november 2026

Vaststelling Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 (11104 Waterbeheerplan)

Voorstel

1. Het Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 (2028-2033) vast te stellen;
2. Conform de omgevingswet de verantwoordingsrapportage voor de participatie op het Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 vast te stellen.

0. Korte samenvatting

Met het voorgestelde WBP6 kiest Waterschap De Dommel voor een heldere koers richting een klimaatbestendig en veerkrachtig water- en bodemsysteem. Het programma is tot stand gekomen na een intensief participatietraject en biedt duidelijkheid over de richting, sluit aan bij de Brabantbrede aanpak van water en bodem sturend en vormt de basis voor de uitvoering in de periode 2028-2033.

Het programma is ambitieus met de kanttekening dat het tempo van realisatie van deze doelen in belangrijke mate afhankelijk is van het tempo dat onze gebiedspartners kunnen maken.

Het AB wordt nu gevraagd om het ontwerp-WBP6 vast te stellen. Dit wordt vervolgens ter inzage gelegd. Het definitieve WBP6 wordt eind 2027 vastgesteld door het nieuw gekozen algemeen bestuur.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Het huidige Waterbeheerprogramma 2022-2027, Water als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving, loopt eind 2027 af. Waterschappen zijn wettelijk verplicht iedere zes jaar een waterbeheerprogramma op te stellen. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in de transitie naar een water- en bodemsysteem dat beter bestand is tegen droogte, wateroverlast en klimaatverandering. WBP6 bouwt hierop voort en beschrijft welke volgende stappen noodzakelijk zijn om de lange-termijnambitie richting 2050 te realiseren.

1.2. Beleidscontext/Historie

Het WBP is het strategisch beleidsplan van het waterschap. Het WBP helpt bij het plannen en uitvoeren van ons waterbeheer. Het programma houdt rekening met de lange termijnvisie van het waterschap, geeft richting aan de doelen. Dit zorgt voor transparantie en biedt burgers, bedrijven en andere belanghebbenden inzicht in het waterbeheer. Ook dient het WBP als leidraad voor de organisatie waarlangs beleid gemaakt wordt.

Voor het WBP gelden de volgende belangrijke uitgangspunten:

- Het maakt een vertaalslag van Europees-, rijks- en provinciaalbeleid naar strategische doelen voor het waterschap;
- Het legt de verbinding tussen de (water)visie van het waterschap en de omgevingsvisies van de provincies en gemeenten;
- Het vertaalt de visie van het waterschap in doelen en programmalijnen;
- Het gaat uit van de fysieke kenmerken van het gebied.

Sinds de vaststelling van WBP5 heeft De Dommel uitwerking gegeven aan de hierin aangekondigde watertransitie, zoals de Watervisie en het handelingsperspectief. Ook voor WBP6 vormen deze documenten het vertrekpunt.

2. Doel/meetbaar effect
Dit Waterbeheerprogramma (WBP6) beschrijft de strategische koers van Waterschap De Dommel voor de periode 2028-2033 met een doorkijk naar 2050. Het is de basis voor de daaruit volgende stappen: uitvoeringsplan, verdere uitwerking beleid en instrumentarium. Met de jaarlijkse planning- en controlcyclus wordt gestuurd op voortgang, prestaties en doelbereik, met als doel de uitvoering bestuurlijk, organisatorisch en financieel te beheersen.

Het uitvoeringsplan is de verdere uitwerking van de programmalijnen naar concrete maatregelen, projecten, investeringen, capaciteit, middelen, planning en verantwoordelijkheden. Deze wordt op basis van een vastgesteld Ontwerp WBP6 opgesteld en is gereed voordat het definitief WBP6 wordt vastgesteld door het nieuwe bestuur.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten
Product is tot stand gekomen met brede participatie
Het omgevingswetinstrument Programma kent een wettelijke motiveringsplicht voor participatie. Dit betekent dat het waterschap moet beschrijven hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding van het programma en welke resultaten deze betrokkenheid heeft opgeleverd.

De participatie is volgens het participatieplan verlopen. Medewerkers van het waterschap, inwoners, bedrijven, agrarische ondernemers, kennisinstellingen, natuurorganisaties, regionale en nationale overheden hebben op verschillende manieren hun kennis, ervaringen en ideeën ingebracht.

De opbrengst van deze participatie is teruggekoppeld via de publicatie van de notitie Rode Draden, het contourendocument en de verantwoordingsrapportage participatie. Daarmee is inzichtelijk gemaakt hoe de ontvangen inbreng de basis is geweest voor de totstandkoming van het ontwerp WBP6.

WBP6 geeft duidelijkheid in wat watertransitie betekent voor land en watergebruik
In de afgelopen jaren is het waterschap met WBP5 als leidraad intensief in gesprek gegaan met inwoners, partners en andere betrokkenen in het gebied. Daarbij bleek er brede steun te zijn voor het principe *water en bodem sturend*. Ook de andere Brabantse waterschappen en de provincie Noord-Brabant hebben dit uitgangspunt in de afgelopen planperiode omarmd. Hierdoor is een gezamenlijk beeld ontstaan van het toekomstige water- en bodembeheer. Ook wordt het principe *water en bodem sturend* in diverse gebiedsprocessen gezien als een belangrijke en logische basis voor de nog te maken keuzes over de toekomstige inrichting en het gebruik van de ruimte.

Uit de participatie met bestuur, externe partijen en de eigen organisatie kwam echter ook een belangrijk aandachtspunt naar voren. Voor veel betrokkenen is nog onvoldoende duidelijk wat het principe *water en bodem sturend* concreet betekent voor het toekomstige landgebruik. Vragen leven over welke veranderingen nodig zijn, wanneer deze veranderingen verwacht worden en welke instrumenten en middelen het waterschap daarbij wil en gaat inzetten. Ook binnen de eigen organisatie bleek behoefte aan meer richting en een gezamenlijk handelingsperspectief.

WBP6 biedt deze duidelijkheid. Het programma maakt inzichtelijk welke koers het waterschap kiest, welke stappen de komende jaren worden gezet en welke bijdrage daarbij van het waterschap, gebiedspartners en andere betrokkenen wordt verwacht.

Met WBP6 worden cruciale vervolgstappen gezet
Het waterschap zet met de programmalijnen in deze planperiode cruciale stappen in de watertransitie. In deze periode neemt het bestuur onder meer een besluit over de toekomst van de waterketen. Daarbij wordt primair ingezet op bronaanpak. Bij indirecte lozingen ligt de nadruk op het terugdringen van verontreinigingen bij de gebruiker, in plaats van deze op de RWZI's via aanvullende zuiveringsmaatregelen te verwijderen. Voor directe lozingen en diffuse bronnen staat het beperken van emissies naar het watersysteem centraal. Hierdoor wordt beter zichtbaar welke verontreinigingen met bronmaatregelen kunnen worden voorkomen en waar aanvullende maatregelen nodig blijven om de waterkwaliteit verder te verbeteren en KRW-doelen te ondersteunen. Ook wordt, in lijn met het koersdocument Beregeningsbeleid, een start gemaakt met het verminderen van grondwateronttrekkingen op de ruggen.

Veel van deze keuzes worden verankerd in een vernieuwde waterschapsverordening, die uiterlijk in 2030 gereed is. Vanaf 2030 beschikt het waterschap daarmee over een robuust juridisch kader om, waar nodig, meer sturend en regulerend op te treden. Zo wordt de juridische basis gelegd onder de transitie naar een toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

Waterschap neemt de watersysteemindeling over van het addendum RWP
In WBP6 wordt de watersysteemindeling van koppen, flanken en beekdalen geharmoniseerd met de Brabantbrede indeling van ruggen, flanken, beekdalen en polders welke op 18 februari 2025 is vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant in het Regionaal Water en Bodem Programma Noord-Brabant. Hierdoor ontstaat meer duidelijkheid, herkenbaarheid en uniformiteit voor inwoners, gebiedspartners en andere belanghebbenden.

Daarnaast sluit het waterschap hiermee aan bij de provinciale uitwerking van het principe ‘water en bodem sturend’ en de gebiedsgerichte aanpak die Brabantbreed wordt toegepast.

De Brabantbrede indeling voegt polders als extra categorie toe en is gebaseerd op deels andere kaartondergronden. Daardoor verschillen de kaarten op enkele punten van elkaar. Het onderliggende concept en de beoogde werking van het water- en bodemsysteem blijven echter ongewijzigd. Om zorgvuldig om te gaan met situaties waarin de huidige en de nieuwe kaarten van elkaar verschillen, wordt een overgangsregeling uitgewerkt. Hierin wordt vastgelegd hoe gedurende de overgangsperiode wordt gehandeld bij verschillen tussen beide kaartsets, onder meer in relatie tot de bestaande stimuleringsregelingen.

3.2. Risico’s

Voortgang sterk afhankelijk van gebiedspartners

Samen met onze gebiedspartners bouwen wij stapsgewijs aan de benodigde juridische instrumenten voor de water- en bodemtransitie. Tegelijkertijd vragen wij aan medeoverheden om het principe van water en bodem sturend te verankeren in hun eigen beleid, regelgeving en ruimtelijke afwegingen. Deze gezamenlijke aanpak is noodzakelijk voor een effectieve en samenhangende uitvoering. De voortgang en het uiteindelijke doelbereik zijn daardoor echter mede afhankelijk van de mate waarin gebiedspartners inhoudelijk aansluiten en in hetzelfde tempo meebewegen. Hierdoor liggen niet alle factoren die bepalend zijn voor het succes van WBP6 binnen de directe invloedssfeer van het waterschap.

De verandering raakt iedereen- heb oog voor elkaar

Tegelijkertijd zijn de huidige inrichting van ons watersysteem en het gebruik van bodem en water het resultaat van keuzes die de samenleving gemaakt heeft. De opgaven waar we nu voor staan vragen om een andere koers, maar dat betekent niet dat het verleden of bepaalde groepen als oorzaak van het probleem kunnen worden aangewezen.

Veranderingen kunnen leiden tot zorgen, vragen en weerstand. Die gaat het waterschap niet uit de weg. Juist door het gesprek aan te gaan, belangen zorgvuldig af te wegen en samen naar oplossingen te zoeken, wordt gewerkt aan een toekomstbestendig watersysteem. Daarbij is het streven om binnen het maatschappelijke belang zoveel mogelijk recht te doen aan de belangen en mogelijkheden van individuele betrokkenen.

4a. Financiën

Het programma biedt helderheid over de koers. Daarbij vormt niet het huidige uitvoeringsvermogen het vertrekpunt, maar wat binnen deze periode nodig is om de doelen voor 2050 daadwerkelijk te realiseren. De financiële kaders voor de uitvoering worden door het nieuwe bestuur vastgesteld in het coalitie-akkoord in 2027 en zijn geldend vanaf de voorjaars- en begrotingscyclus 2028.

De uitvoering van WBP6 zal een stevige inzet van mensen en middelen vragen. Na vaststelling van het Ontwerp WBP6 wordt daarom een uitvoeringsplan opgesteld, waarin de benodigde capaciteit, investeringen en financiële middelen nader worden uitgewerkt. Ook worden daarin bestuurlijke keuzes inzichtelijk gemaakt aan de hand van verschillende scenario’s. Hierbij vindt een zorgvuldige afweging plaats tussen tijd (het tempo van doelbereik richting 2050), middelen (de benodigde middelen in de periode 2028-2033) en kwaliteit (de gekozen aanpak en het beoogde effect). De uitkomsten van deze afweging vormen een belangrijke bouwsteen voor de definitieve vaststelling van WBP6.

Met de jaarlijkse planning- en controlcyclus wordt gestuurd op voortgang, prestaties en doelbereik, met als doel de uitvoering bestuurlijk, organisatorisch en financieel te beheersen.

4b Randvoorwaarden
Belangrijke randvoorwaarden (risico's) voor het tempo van de realisatie van de doelen is de mate waarin gebiedspartners kunnen aansluiten bij de benodigde veranderingen en het tempo dat gemaakt kan worden bij het realiseren van de veranderingen als gevolg van de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen, voldoende capaciteit en specialistische kennis.

Tegelijkertijd heeft het waterschap een eigen wettelijke verantwoordelijkheid voor het watersysteem. De ambitie voor 2050 vormt daarom het vertrekpunt voor WBP6 en wordt niet vooraf aangepast aan het huidige tempo van gebiedsprocessen of maatschappelijke ontwikkelingen. Juist een heldere koers maakt zichtbaar welke keuzes, investeringen en inspanningen nodig zijn om de lange termijnambitie te realiseren en biedt gebiedspartners duidelijkheid over de richting van het toekomstige water- en bodemsysteem.

Daarnaast vraagt de uitvoering niet alleen om voldoende capaciteit, maar ook om andere kennis, competenties en expertise dan vandaag beschikbaar zijn. Daarbij gaat het onder meer om schaarse specialistische functies, zoals hydrologen, waterkwaliteitsspecialisten, vergunningverleners en gebiedsregisseurs. Tegelijk vraagt de transitie steeds vaker om medewerkers die over vakgebieden, projecten en organisaties heen kunnen werken en langdurig richting kunnen geven aan complexe veranderopgaven.

4c Juridisch
Voor de vaststelling van een waterbeheerprogramma is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure voorgeschreven. Dat betekent dat het ontwerp ter inzage gelegd moet worden en dat daar zienswijzen op kunnen worden ingediend. In het ontwerp WBP6 is aangegeven dat de verdere uitwerking naar concrete maatregelen, projecten, investeringen, capaciteit, middelen, planning en verantwoordelijkheden volgt in een uitvoeringsplan. Dat uitvoeringsplan wordt niet ter inzage gelegd. Het definitieve WBP6 wordt samen met het uitvoeringsplan voor 1 januari 2028 vastgesteld. Een definitief besluit kan afwijken van een ontwerpbesluit. Als het definitieve besluit wezenlijk afwijkt van het besluit dat de inspraak is ingegaan (bijvoorbeeld door een gewijzigde politieke koers na de verkiezingen of door verdere uitwerking van beleid in het uitvoeringsplan) en er daardoor geen adequate inspraak heeft kunnen plaatsvinden, dan heeft dat tot gevolg dat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (met participatie en inspraak) opnieuw doorlopen moet worden. De vaststelling van een definitief WBP6 kan daardoor worden vertraagd.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:
Het huidige algemeen bestuur stelt de koers voor de periode 2028-2033 in ontwerp vast. Vervolgens wordt het ontwerp ter inzage gelegd en doorloopt het de inspraakprocedure in overeenstemming met de Omgevingswet.

Parallel aan de verwerking van zienswijzen loopt het traject 'burgerberaad'. Als deze op tijd geïnstalleerd en op vlieghoogte is gebracht wordt deze ingezet in de besluitvorming van ontwerp naar definitief WBP6.

Na vaststelling van het ontwerp WBP6 gaat de organisatie van start met het opstellen van een uitvoeringsplan.

Direct na de inzageperiode vinden de waterschapsverkiezingen plaats (maart 2027). Het ingediende ontwerp en de zienswijzen worden meegegeven aan het nieuwe algemeen bestuur ter besluitvorming.

Het definitieve WBP6 wordt samen met het uitvoeringsplan voor 1 januari 2028 vastgesteld.

5.2 Externe communicatie:
Het ontwerp-WBP6 wordt vanaf 18 januari 2027 gelijktijdig met het nieuwe Provinciaal Water- en Bodemprogramma (RWP 2028-2033) ter inzage gelegd. Belanghebbenden krijgen vervolgens tot 1 maart 2027 de gelegenheid om een zienswijze op het ontwerp in te dienen.

Tegelijkertijd wordt een interactieve website beschikbaar gesteld waarop WBP6 digitaal kan worden geraadpleegd. Via deze website zijn ook andere geldende en gepubliceerde beleidsdocumenten toegankelijk. Hiermee wordt de informatievoorziening verbeterd en wordt een bredere groep belanghebbenden bereikt en uitgenodigd om te reageren. Gedurende de inspraakperiode kunnen belanghebbenden via deze tool hun zienswijze indienen.

De start van de inspraakperiode wordt via de gebruikelijke communicatiekanalen bekendgemaakt, waaronder de website van het waterschap en de officiële publicatiekanalen. Hiermee wordt geborgd dat belanghebbenden tijdig worden geïnformeerd over de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:
Transitie is leren en bijsturen. In 2030-2031 wordt een mid-term evaluatie uitgevoerd op basis waarvan kan worden bijgestuurd.

Hoogachtend,

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):
- Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 2028-2033 (WBP6 De waarde van water_20261002)
- Verantwoordingsrapportage participatie ontwerp WBP6 (Participatie WBP6_20261002)

Besluit

Vaststelling Ontwerp WBP6 (11104 Waterbeheerplan)

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. Het Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 (2028-2033) vast te stellen;
2. Conform de omgevingswet de verantwoordingsrapportage voor de participatie op het Ontwerp Waterbeheerprogramma 6 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 25 november 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris